

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

Národná správa k trasovaniu absolventov stredných odborných škôl na Slovensku 2025

© Štátny inštitút odborného vzdelávania

Publikované: január 2026

Na príprave dokumentu pracovali: Ľubica Gállová, Ľuba Habodášzová, Barbora Halášová, Tatiana Pončáková

Správa vznikla ako výstup národného projektu Zavedenie manažérstva kvality v OVP a vzdelávaní dospelých spolufinancovaného Európskou úniou v rámci Programu Slovensko

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SIOV

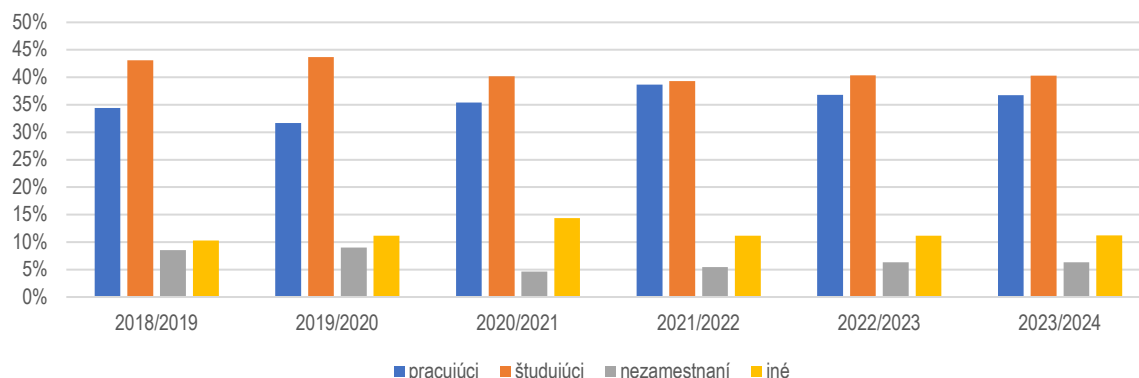
štátny inštitút
odborného
vzdelávania

Úvod

Druhá správa z národného prieskumu trasovania absolventov stredných odborných škôl (SOŠ) je výsledkom aktivít druhého roka trvania národného projektu *Zavedenie manažérstva kvality v OVP a vzdelávaní dospelých*¹ v aktivite *Trasovanie absolventov*, t. j. zberu a skúmania spätnej väzby od absolventov stredných odborných škôl po najmenej 15 mesiacoch od skončenia štúdia. Výstup predstavuje sondu názorov absolventov SOŠ a poskytuje námety pre ďalšie skúmanie a odbornú diskusiu.

Oproti prieskumu z prvého roka bol dotazník mierne upravený s vyšším dôrazom na otázky ohľadom ďalšieho štúdia, a to najmä výberu vysokej školy. Táto zmena reflektuje vysoký podiel absolventov maturitných odborov stredných odborných škôl pokračujúcich v ďalšom štúdiu (Graf 1).

Graf 1 Uplatnenie absolventov maturitných odborov²

Zdroj: IVP, ISP

Pripomíname, že národný dotazníkový prieskum je druhým pilierom trasovania, ktorý pilotne realizuje ŠIOV. Prvý pilier predstavujú administratívne dáta preklopené do interaktívnej databázy z dielne analytických jednotiek MPSVaR SR a MŠVVaM SR dostupné verejnosti³. Tretím pilierom sú školské dotazníky, ktoré realizujú samotné stredné školy podľa ich vlastných zámerov a cieľov. ŠIOV poskytuje podporu formou webinárov, metodiky, individuálnych konzultácií a stretnutí v krajoch (viď stránku okvalite.sk).

Význam trasovania absolventov bol detailne popísaný v správe z minulého roka⁴. Administratívne dáta nedokážu poskytnúť kompletný obraz o vzdelávacích a kariérnych cestách, ako napríklad bariéry a motivácie pre výber, prípadne predčasné ukončenie ďalšieho vzdelávania, dôvody odborného nesúladu a podobne. Na druhej strane, podobne ako prvý pilier, tak aj druhý pilier (národný prieskum) prechádza modifikáciami a vývojom, ktoré sú výsledkom reflexie doterajších skúseností.

V dlhodobom horizonte po ukončení národného projektu existujú dva hlavné ciele. Prvým cieľom je, aby význam národného prieskumu spočíval v zbere reprezentatívnych dát podobne ako iné národné zisťovania, ktoré majú charakter reprezentatívnosti. Počas posledného roka projektu sa budeme snažiť identifikovať možnosti realizácie reprezentatívneho prieskumu tak, aby zistenia z dotazníkových prieskumov boli serióznym podkladom pre tvorcov politik.

Druhým dlhodobým cieľom je, aby školy na základe skúsenosti v pilotnom trvaní projektu, či už na základe diskusií ohľadom národnej správy a iných aktivít projektu, ale tiež z ich vlastných skúseností, boli schopné a hlavne motivované v pokračovaní trasovania ich vlastných absolventov. Význam vlastného trasovania pre školy spočíva najmä v lepšej informovanosti o uplatnení ich absolventov, ktoré je možné preklápať do zlepšovania vzdelávania a podporných aktivít na škole. Opatrenia z centrálnej úrovne ministerstva nemusia vždy reflektovať individuálne potreby a situáciu na jednotlivých školách, preto je dôležité podporovať získavanie spätnej väzby na úrovni samotných škôl.

¹ Národnému projektu je venovaná webstránka okvalite.sk. O projekte viac [na stránke ŠIOV](https://nastranke.siov.sk).

² Skupiny odborov K a M (úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a výučným listom a úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu).

³ [Uplatnenie absolventov](https://uplatnenieabsolventov.sk).

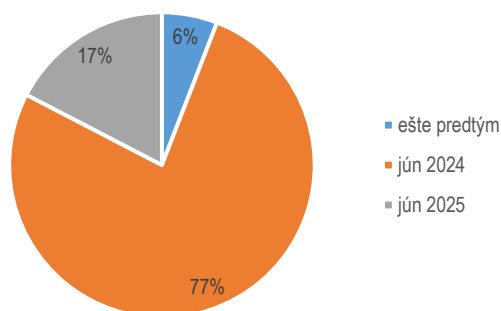
⁴ [Národná správa k pilotnému trasovaniu absolventov SOŠ na Slovensku 2024](https://narodnasprava.sk)

Výsledky prieskumu

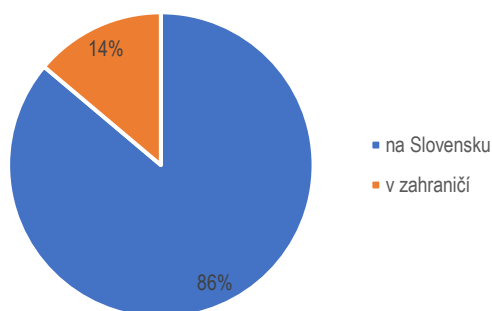
V období 20.10. – 3.11. 2025 bolo realizované druhé kolo národného dotazníkového prieskumu absolventov stredných odborných škôl. Tak ako v prvom národnom dotazníkovom prieskume, aj v tomto prieskume nejde o reprezentatívne dáta, na základe ktorých by bolo možné v tejto fáze formulovať opatrenia a odporúčania⁵. Táto správa, podobne ako minuloročná správa, predstavuje sondu do skúsenosti absolventov SOŠ po 15 mesiacoch od ukončenia štúdia. Pre detaily ohľadom metodiky prieskumu odporúčame prvú národnú správu z minulého roka.

Do zberu sa zapojilo 1582 respondentov, pričom najpočetnejšie zastúpenou skupinou bola kohorta absolventov z júna 2024 v počte 1214 (Graf 2), s ktorou ako jedinou budeme ďalej pracovať v prezentovaných výsledkoch⁶. Prevažná väčšina z tejto kohorty uviedla za miesto, kde trávajú najviac času Slovensko, pričom približne 14 % uvádza zahraničie (Graf 3).

Graf 2 Kohorty absolventov podľa roku ukončenia štúdia (n = 1582)

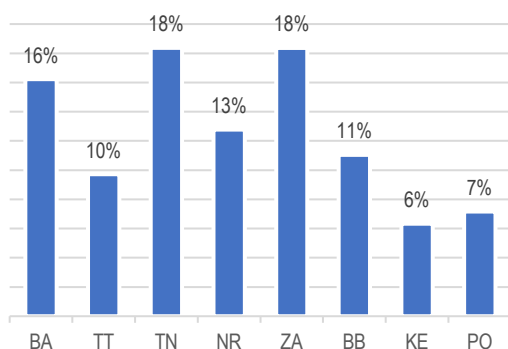

Graf 3 Absolventi podľa miesta zdržiavania sa (n = 1214)

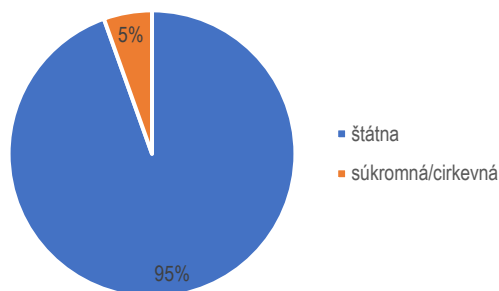

V prieskume boli zastúpené stredné odborné školy zo všetkých krajov Slovenska. Najvyššie zastúpenie mali školy z Trenčianskeho a Žilinského kraja (Graf 4). Oproti prieskumu z roku 2024 narástlo zastúpenie najmä škôl práve z Trenčianskeho a tiež Nitrianskeho kraja. Významná väčšina zapojených absolventov navštevovala štátnu školu (Graf 5).

Graf 4 Absolventi podľa krajov (n = 1214)

Graf 5 Absolventi podľa typu zriaďovateľa školy (n = 1214)

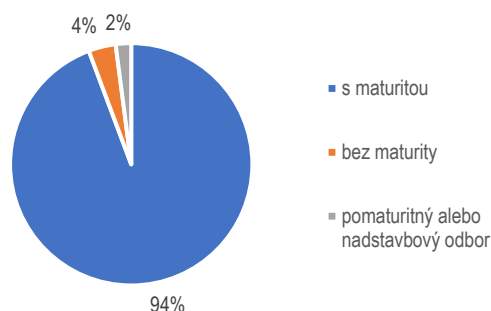

⁵ Reprezentatívnosť dát je možné zabezpečiť stratifikovaným výberom, čo v tejto fáze projektu nebolo možné. Tiež, ak by získané dáta predstavovali vysoký podiel populácie, mohli by sme hovoriť o dátach, ktoré reprezentujú populáciu s akceptovaním nejakej miery možného skreslenia. V školskom roku 2023/2024 podľa portálu Uplatnenie.sk bolo na Slovensku 32 613 absolventov. To znamená, že hrubá návratnosť bola len na úrovni 4,3 %.

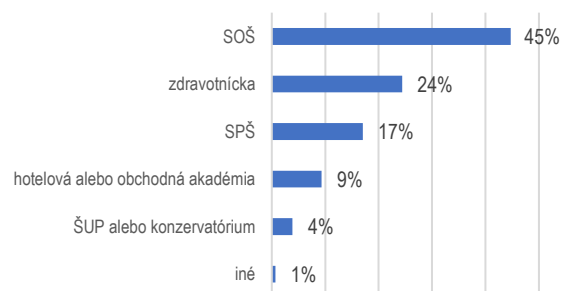
⁶ V prvom kole trasovania sme použili všetky odpovede respondentov, ktorí ukončili štúdium v rôznych rokoch medzi 2019 - 2024. Avšak z dlhodobého hľadiska je vhodnejšie sledovať jednotlivé kohorty absolventov samostatne kvôli možným vplyvom externého diania na ich vzdelávacie a kariérne cesty (napr. vplyv reforiem, podmienky na trhu práce a podobne).

Podobne ako v predchádzajúcom prieskume, medzi respondentmi dominujú absolventi maturitných odborov (Graf 6). Najvyšší podiel (45 %) respondentov uviedol, že odborná škola, ktorú navštevovali, patrí k stredným odborným školám (SOŠ), takmer štvrtina navštevovala strednú zdravotnícku školu (Graf 7).

Graf 6 Absolventi podľa stupňa vzdelania (n = 1214)

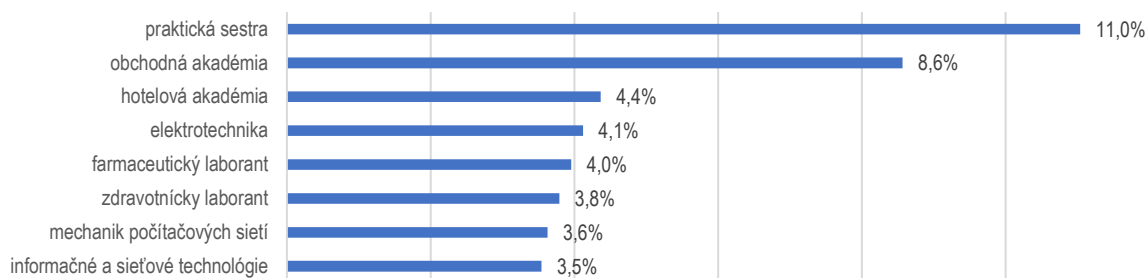

Graf 7 Absolventi podľa druhu školy (n = 1214)

V ďalšej otázke absolventi odpovedali slovné, aký odbor ukončili. Najviac zastúpenými boli odbory patriace pod SOŠ, táto skupina bola zároveň najviac diverzifikovaná. Nachádzali sa v nej odbory technické, poľnohospodárske, lesnícke a veterinárne, ale aj odbory zamerané na služby a ďalšie. Zo zdravotníckych odborov tvorili najvyšší podiel praktické sestry a farmaceutickí a zdravotnícki laboranti (Graf 8).

Graf 8 Zastúpenie odborov alebo skupín odborov (n = 1214)

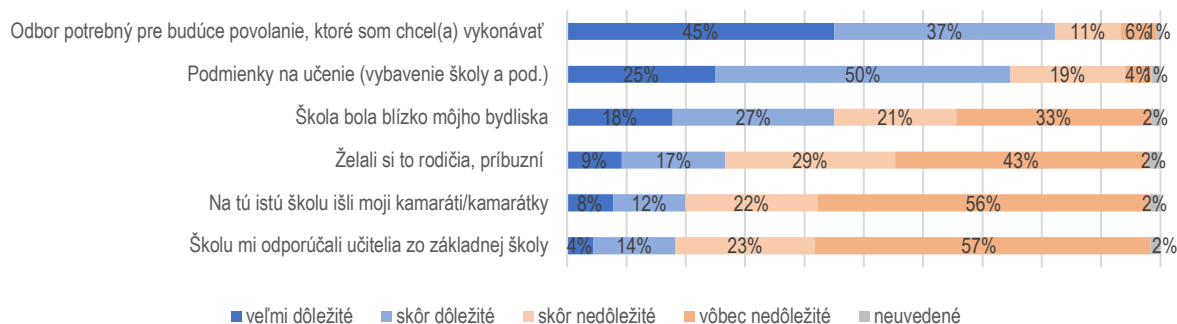

Pozn.: Uvádzame odbory s početnosťou nad 40 respondentov

Spokojnosť so strednou školou

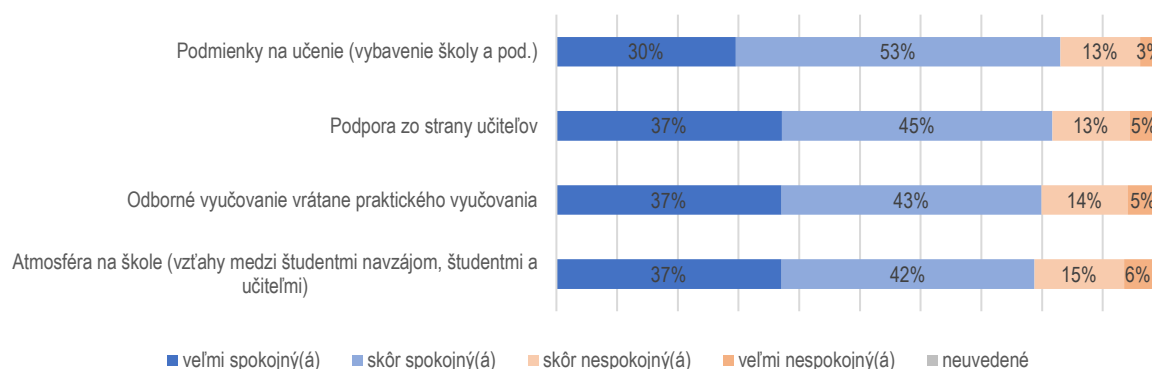
Najdôležitejšími dôvodmi výberu školy boli pre respondentov najmä výber odboru pre budúce povolanie a podmienky na učenie (Graf 9). Naopak, najnižší vplyv na výber školy malo pre absolventov odporúčanie učiteľov zo základných škôl, kamarátov alebo želanie rodiny. Poradie dôležitosti faktorov výberu školy bolo pre dopytovanú kohortu absolventov z roku 2024 totožné s predošlým pilotným dotazníkovým prieskumom, ktoré zahŕňalo kohortu absolventov najmä z rokov 2023, ale aj 2024 a predošlých rokov 2019 - 2022.

Graf 9 Ako dôležité boli pre výber tvojej školy nasledujúce dôvody? (n = 1214)

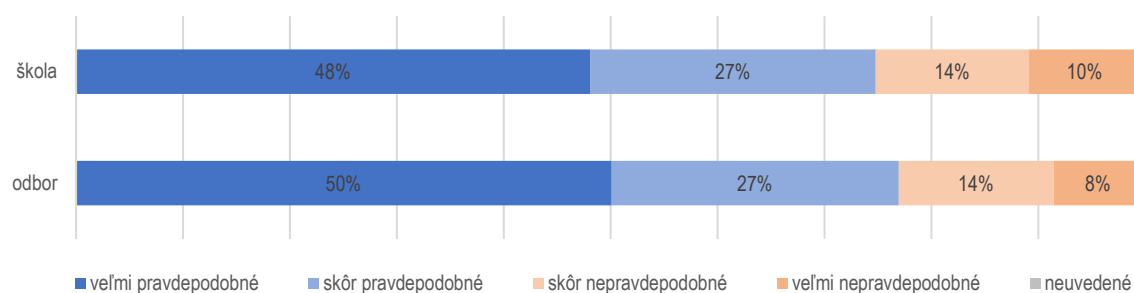

Absolventi vyjadrovali vo všetkých dopytovaných oblastiach prevažne spokojnosť (Graf 10), pričom najväčšiu spokojnosť deklarujú najmä s podmienkami na učenie sa. Zároveň viac ako tri štvrtiny respondentov by si svoju školu či odbor vybrali znova (Graf 11).

Graf 10 Ohodnot' svoje skúsenosti počas školy v uvedených oblastiach. (n = 1214)

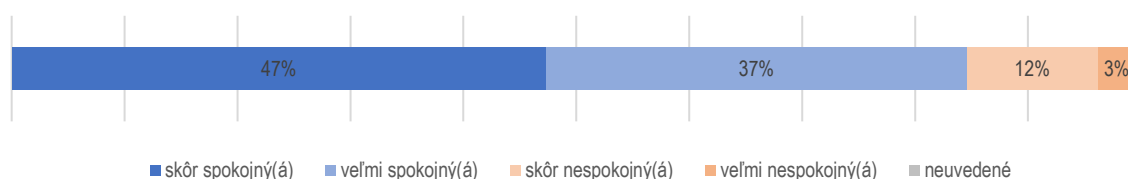

Graf 11 Ak by si si mohol(a) vybrať ešte raz, ako pravdepodobné je, že by si vybral(a) ten istý odbor/školu? (n = 1214)

Tak ako pri jednotlivých dopytovaných oblastiach, aj pri hodnotení celkovej spokojnosti nadobudnutej úrovne odborných vedomostí a zručností deklaruje väčšina respondentov spokojnosť, a to na úrovni 84 % (Graf 12).

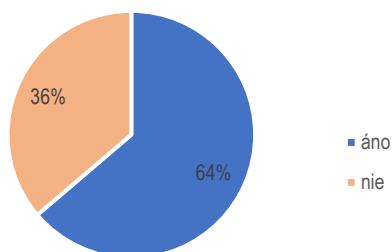
Graf 12 Ako si celkovo spokojný(á) s dosiahnutou úrovňou odborných vedomostí a zručností nadobudnutých na strednej škole? (n = 1214)

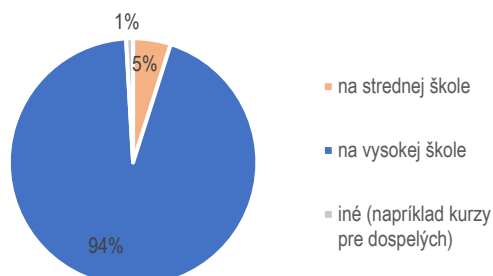
Ďalšie štúdium

Približne 64 % absolventov uviedlo, že aj po skončení strednej školy ďalej pokračovali v štúdiu (Graf 13), pričom až pre 94 % z nich išlo o vysokoškolské štúdium (Graf 14).

Graf 1 Pokračoval(a) si v ďalšom štúdiu po ukončení strednej školy? (n = 1214)

Graf 14 Kde si pokračoval(a) v ďalšom štúdiu? (n = 774)

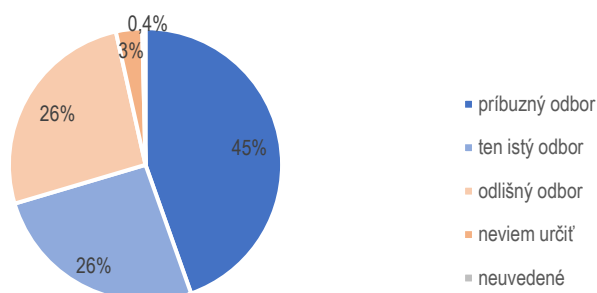
V čase dotazníkového prieskumu stále 91 % z nich študovalo a len 9 % štúdium prerušilo alebo zanechalo. Najčastejším uvádzaným dôvodom pre nepokračovanie v štúdiu bolo zistenie, že štúdium nebolo podľa očakávaní (Graf 15). Približne 16 % vybralo možnosť „iné“, pričom títo respondenti uvádzali rôznorodé osobné dôvody či odklad vysokej školy.

Graf 15 Prečo už neštuduješ? Môžeš vybrať aj viac možností. (n = 68)

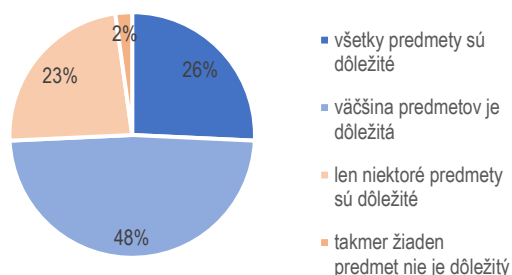
Pre 71 % študujúcich respondentov platí, že aj v ďalšom štúdiu si vybrali ten istý alebo príbuzný odbor ako študovali na strednej škole. Približne štvrtina pokračovala v odlišnom odbore (Graf 16).

Graf 16 Je odbor, v ktorom si študoval(a) alebo študuješ príbuzný tomu, čo si študoval(a) na strednej škole? (n = 774)

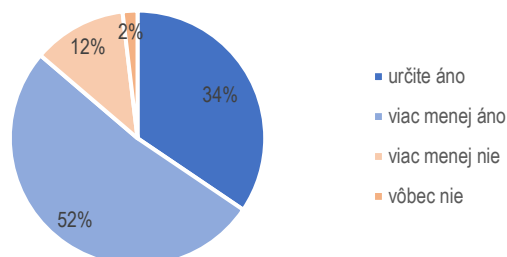

Študenti, ktorí ďalej pokračovali v príbuznom alebo tom istom odbore zároveň deklarujú aj dôležitosť predmetov, ktoré absolvovali na strednej škole. Približne štvrtina z nich hodnotí všetky predmety zo strednej školy ako dôležité a takmer polovica z nich považuje väčšinu predmetov za dôležitú (Graf 17). Tí, čo uvádzali dôležitosť predmetov zo strednej školy, do značnej miery pociťujú dobrú pripravenosť v týchto predmetoch (Graf 18).

Graf 17 Ako dôležité boli alebo sú pre toto štúdium predmety v odbore, ktorý si vyštudoval(a) na strednej škole? (n = 545)

Graf 18 Cítiš, že si bol(a) alebo si dobre pripravený(á) zo strednej školy v týchto predmetoch? (n = 532)

Ako hlavné dôvody pocitu nedostatočnej pripravenosti uvádzali respondenti rôzne dôvody. Najpočetnejšie uvádzaným dôvodom bola nedostatočná úroveň potrebných predmetov na strednej škole, ale aj absencia niektorých z nich, či prístup učiteľov.

Ak si sa necítil(a) dobre pripravený(á), môžeš uviesť hlavné dôvody?

„Učivo bolo staré a neaktuálne ani podľa súčasnej normy v odbore, na vysokej škole mám teraz ťažkosti, lebo to čo som si myslela, že ovládam viem tak na 20 %, lebo sme sa učili veci, ktoré sú absolútne zastarané a vôbec sa nedbalo na normu a aktuálnosť.“

„Na strednej škole nebolo učivo preberané do takej hĺbky ako to chcú učitelia na vysokej škole, aj keď sa jedná o to isté učivo.“

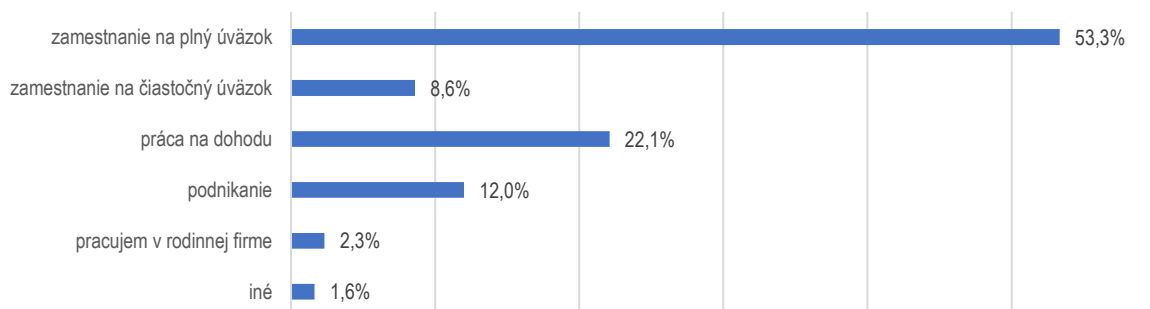
„Niektoré veci sme na škole nepreberali.“

„Nemala som predpokladané vedomosti, ktoré boli potrebné na začiatku štúdia niektorých predmetov a musela som si ich sama doplniť.“

Pracujúci absolventi

V čase dotazníkového prieskumu 60 % respondentov uviedlo, že pracuje. Viac ako polovica pracujúcich uviedla, že ich hlavná pracovná činnosť je zamestnanie na plný úväzok (Graf 19), 22 % pracuje na dohodu a približne 12 % podniká.

Graf 19 Akou formou pracuješ? Ak máš viac foriem práce, vyber tú, ktorá je pre teba najdôležitejšia (napríklad, kde tráviš najviac času, alebo kde máš väčší zárobok, je to na tebe). (n = 733)

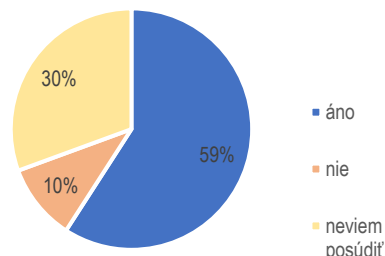

Zamestnaných absolventov na plný alebo čiastočný úväzok sme sa pýtali, či im škola pomohla pri hľadaní prvej práce. Škola alebo školské aktivity nepomohli pri hľadaní prvej práce 70 % pracujúcich respondentov (Graf 20). Približne 27 % pracujúcich uviedlo, že im škola pomohla pri hľadaní práce, a to najmä prostredníctvom praxe, ktorú počas štúdia vykonávali. Zároveň, 59 % všetkých pracujúcich hodnotí svoj odbor podľa osobnej skúsenosti ako žiadaný, avšak až 30 % uvedené nevie posúdiť. Za málo atraktívny považuje svoj odbor len 10 % (Graf 21).

Graf 20 Pomohla ti škola pri hľadaní prvej práce? (n = 454)

Graf 21 Podľa tvojej skúsenosti, dá sa povedať, že tvoj vyštudovaný odbor je žiadaný? (n = 733)

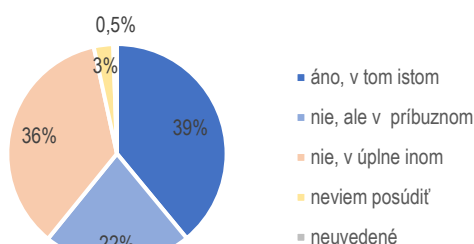
Podnikajúcich, ktorí tvoria približne 12 % z pracujúcich respondentov, sme sa dopytovali na začiatky ich podnikateľskej činnosti. Výrazná väčšina - až 87 % - začala s podnikaním od úplných začiatkov budovania firmy alebo živnosti. Ako prekážky v začiatkoch považovali najmä slabú pripravenosť z odbornej stránky, ale aj z pohľadu právnych a administratívnych úkonov súvisiacich s podnikateľskou činnosťou (Graf 22). Približne tretina upozornila aj na chýbajúce kontakty pri rozbiehaní podnikania či nevedomosť o možnostiach podpory.

Graf 22 Aké nedostatky si pociťoval(a) na začiatku alebo ešte pociťuješ pri podnikaní? Môžeš vybrať aj viac odpovedí. (n = 88)

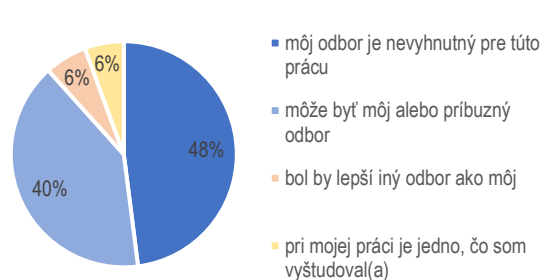

Zhruba 61 % absolventov pracuje alebo podniká na pozíciách vo svojom vyštudovanom odbore (Graf 23). Tých, ktorí deklarujú odborový súlad, sme sa pýtali akú rolu zohráva v ich súčasnom zamestnaní. Pre takmer polovicu je absolvovaný odbor nevyhnutnosťou v súčasnom zamestnaní, pre 40 % je vhodný ich alebo príbuzný odbor (Graf 24). Len pre 6 % nezáleží na vyštudovanom zameraní.

Graf 23 Pracuješ alebo podnikáš v odbore, ktorý si vyštudoval(a)? (n = 733)

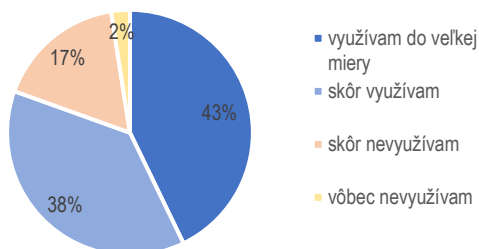

Graf 24 Ako dôležitý je pre tvoju súčasnú prácu odbor, ktorý si vyštudoval(a)? (n = 446)

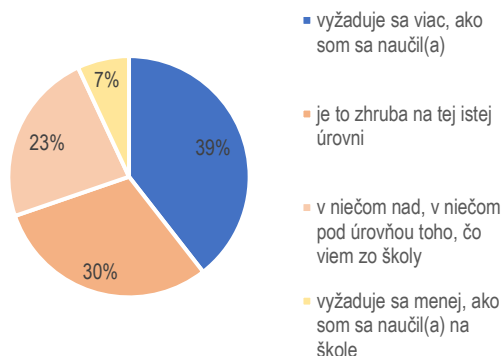

Zároveň, 81 % absolventov pracujúcich v odbore využíva vedomosti alebo zručnosti, ktoré nadobudli počas štúdia (Graf 25). Pre 39 % respondentov pracujúcich v odbore však platí, že požiadavky na výkon súčasnej práce sú vyššie ako vedomosti nadobudnuté počas štúdia (Graf 26). Pre približne polovicu je to zhruba na úrovni nadobudnutých vedomostí a zručností a 7 % považuje pracovné požiadavky za nízke v porovnaní s tým, čo sa naučili.

Graf 25 Do akej miery v práci využívaš to, čo si sa naučil(a) na škole vo svojom odbore? (n = 446)

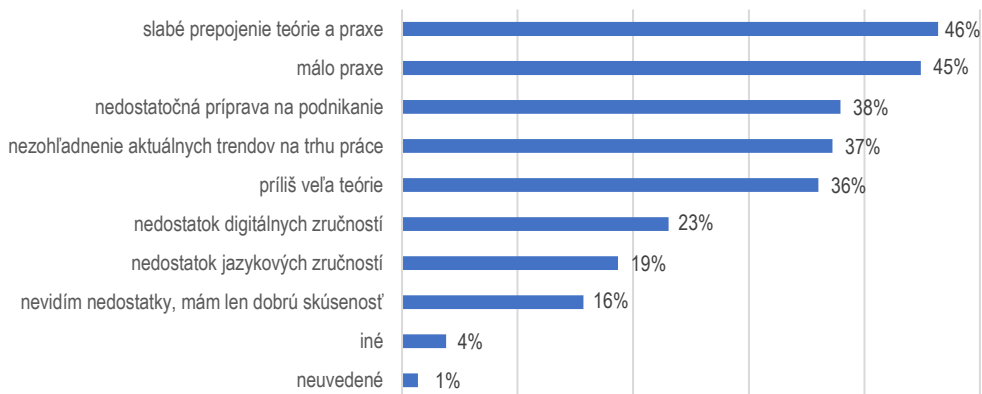

Graf 26 Sú požiadavky v tvojej súčasnej práci nad rámec toho, čo si sa naučil(a) na škole vo svojom odbore? (n = 446)

Pracujúcich respondentov sme sa pýtali na nedostatky prípravy na pracovný trh počas štúdia. Za najväčší deficit vnímajú nedostatočné prepojenie teórie s praxou a tiež nedostatok praxe ako takej (Graf 27). Na približne rovnakej úrovni uvádzajú nedostatočnú prípravu na podnikanie, nezohľadnenie aktuálnych trendov na trhu práce a nadmernú mieru teórie počas štúdia. Tí, ktorí vybrali možnosť „iné“, vyjadrovali pocit nedostatočnosti najmä v praxi, príprave, nesúlade vyučovaných predmetov s potrebami do praxe či aktuálnosťou učiva.

Graf 27 Teraz keď pracuješ, môžeš povedať, aké sú podľa teba nedostatky v príprave študentov pre trh práce? Môžeš uviesť aj viac možností. (n = 733)

Nedostatky v príprave na pracovný trh „iné“

„Administratívne veci sa vôbec na školách neučia! A ak pochybíte pri tých administratívnych veciach, tak štát len pokutuje!“

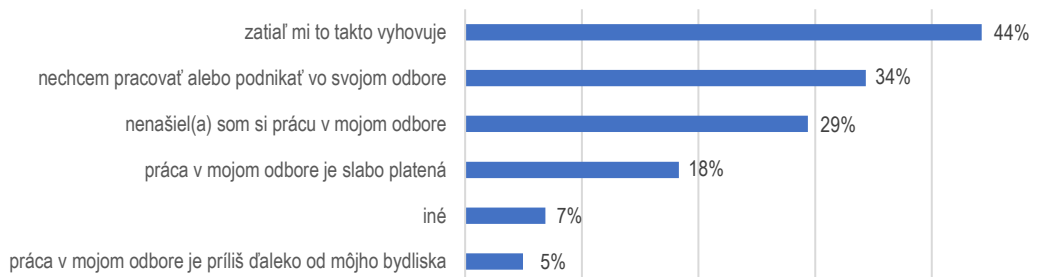
„To, čo sa učí na školách, už nie je aktuálne.“

„Zastaralý systém učenia aj s učebnými materiálmi.“

„Veľmi veľa teórie, ktorá sa v praxi nevyužíva, zaviedla by som nejaký predmet, ktorý by sa vyslovene venoval tomu, čo sa reálne využije v praxi a čo je potrebné v praxi.“

Respondentov s odborovým nesúlalom sme sa pýtali na dôvody práce mimo vyštudovaný odbor, pričom mali možnosť viacnásobnej voľby. Za odborový nesúlal sme považovali tých, ktorí uviedli, že pracujú alebo podnikajú v úplne inom odbore ako vyštudovali. Najčastejším dôvodom práce mimo odbor bolo, že im to zatiaľ takto vyhovuje (Graf 28). Zhruba tretina tiež uviedla, že vo svojom odbore pracovať alebo podnikáť nechcú a okolo 29 % si prácu vo svojom odbore nenašlo.

Graf 28 Prečo pracuješ alebo podnikáš mimo vyštudovaný odbor? Môžeš uviesť aj viac možností. (n = 262)

Mimo vyštudovaný odbor „iné“

„Pracovné pozície pre moje vzdelanie vyžadujú odbornú prax, ktorú som zatiaľ nemala možnosť nadobudnúť.“

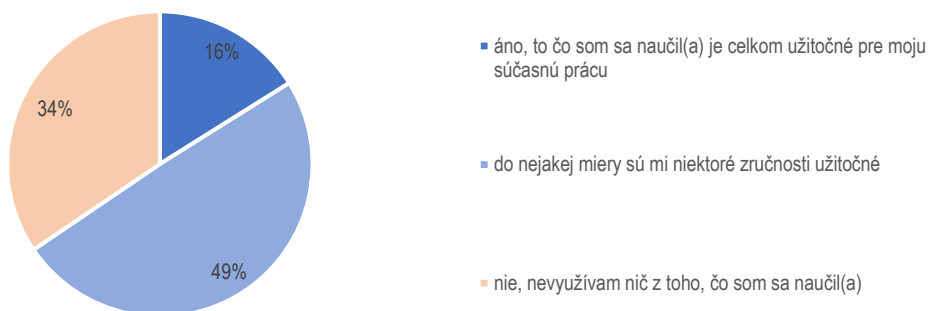
„Na prácu v mojom odbore nemám dostatočné skúsenosti.“

„Nebavilo ma to.“

„Pracujem mimo svojho odboru popri VŠ.“

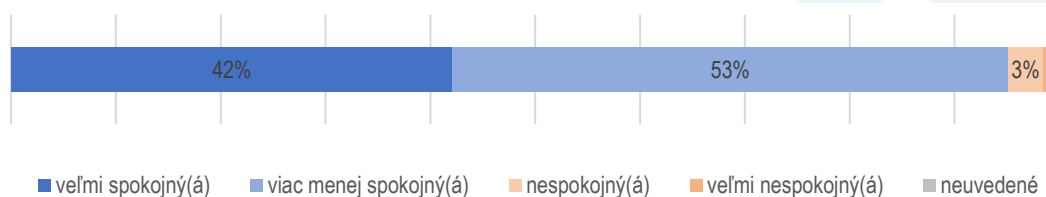
Poslednou otázkou smerovanou na pracujúcich mimo svoj odbor bolo, či získané zručnosti považujú za užitočné v súčasnej práci. Približne 16 % respondentov hodnotí, že to čo sa naučili je celkom užitočné, ďalšia polovica uvádza, že do nejakej miery využíva niektoré zručnosti a okolo 34 % nevyužíva nadobudnuté vedomosti a zručnosti zo strednej školy vôbec (Graf 29).

Graf 29 Napriek tomu, že pracuješ mimo odbor, považuješ vedomosti a zručnosti získané na škole za užitočné pre tvoju súčasnú prácu? (n = 262)

Celej skupiny pracujúcich respondentov sme sa napokon opýtali na celkovú spokojnosť s aktuálne vykonávanou prácou alebo podnikaním, pričom spokojnosť vyjadrilo až 95 % z nich (Graf 30). Tí, ktorí sú so svojou prácou nespokojní, uvádzajú za hlavné dôvody ich nespokojnosti najmä nízke platové podmienky a prácu mimo odbor.

Graf 30 Celkovo vzaté, si spokojný(á) so svojou súčasnou prácou? (n = 733)

Čomu pripisuješ svoju nespokojnosť s prácou?

„Nepoužívam znalosti z vyštudovaného odboru.“

„Nadriem sa ako otrok za malé peniaze.“

„Plat, prístup zamestnávateľa.“

„Zlé platové podmienky.“

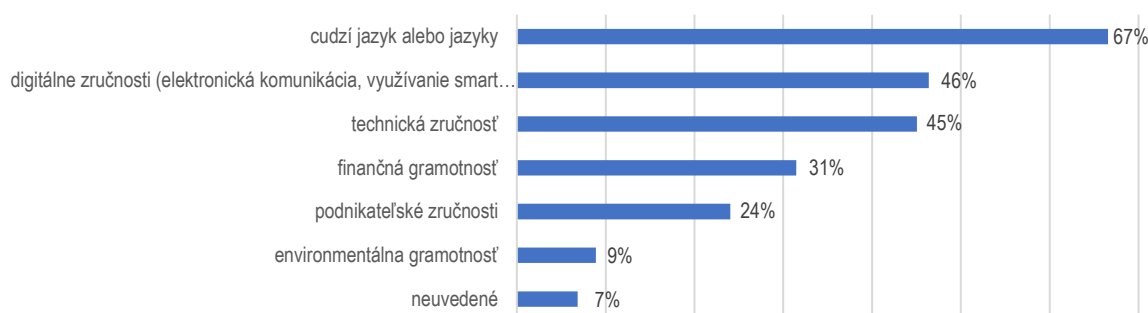
„Nie je to práca v odbore, na ktorý som sa sústredila.“

Na aktuálnu situáciu, resp. postavenie na trhu práce, sme sa pýtali aj skupiny, ktorá deklaruje, že nepokračovala ďalej v štúdiu a zároveň v súčasnosti nepracuje a nepodniká, pričom ide o 3 % respondentov v prieskume (38 respondentov). Niečo viac ako polovica si prácu hľadá, 11 % je na materskej alebo rodičovskej dovolenke a 32 % uvádza „iné“. V tejto kategórii sme však viac detailov nezisťovali.

Zručnosti

Medzi odborné, technické a ďalšie osvojiteľné znalosti a zručnosti (tzv. hard skills), ktoré respondenti získali počas štúdia na strednej škole, patria najmä cudzie jazyky, a to u 67 % respondentov (Graf 31). Takmer polovica respondentov (45 – 46 %) uvádza, že počas štúdia na strednej škole nadobudli digitálne a technické zručnosti.

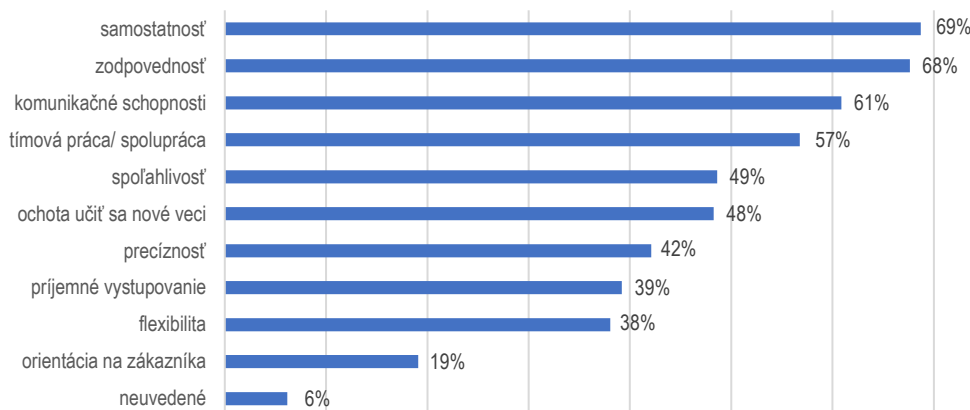
Graf 31 Zo zoznamu vyber všetky zručnosti, ktoré si sa učil(a) na škole. (n = 1214)

Spomedzi mäkkých zručností (tzv. soft skills) mohli absolventi podľa ich vyjadrení počas školy najviac rozvíjať samostatnosť, zodpovednosť, komunikačné schopnosti a schopnosť spolupracovať (Graf 32). Tak ako v predchádzajúcom prieskume, aj počas zberu na jeseň 2025 vyberali respondenti zo zoznamu mäkkých zručností, ktorý bol vytvorený na základe najčastejšie sa vyskytujúcich požiadaviek zamestnávateľov v inzerátoch uvedených na portáli Profesia.sk pre pozície vyžadujúce si stredoškolské vzdelanie a vhodné pre absolventov.⁷

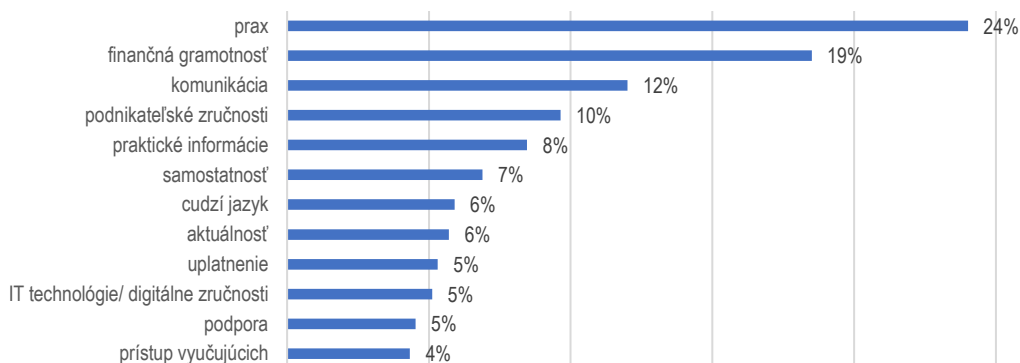
⁷ Informáciu poskytol prevádzkovateľ portálu Alma Career Slovakia.

Graf 32 Zo zoznamu vyber všetky zručnosti, ktoré si sa v škole naučil(a) alebo mal(a) si možnosť na škole rozvíjať. (n = 1214)

Následne mali možnosť respondenti vyjadriť vlastný názor na to, aké zručnosti by mala škola počas štúdia rozvíjať. V slovných odpovediach sa najviac skloňovala prax, finančná gramotnosť a komunikácia (Graf 33)⁸.

Graf 33 Teraz, keď si už po škole, aké zručnosti si myslíš, že by škola mala učiť alebo viac podporovať? Môžeš uviesť aj viacero možností. (n = 508)

Prax

Aj keď sa vo všeobecnosti skloňuje potreba vyššieho podielu praxe v OVP, v odpovediach absolventov sa často vyskytovali požiadavky na kvalitnejšiu prax (aktuálnosť, relevancia, prístup), ako aj konkrétne odporúčania pre ich vyštudovaný odbor. Aj z tohto dôvodu je nevyhnutné realizovať školské dotazníky skúmajúce spätnú väzbu absolventov, aby bolo možné ich konkrétne skúsenosti na pracovnom trhu pretaviť do prístupu školy k praktickému vyučovaniu pre jednotlivé odbory.

Samotné navyšovanie počtu hodín praktického vyučovania nevedie automaticky k zlepšeniu pripravenosti absolventov pre trh práce. Je potrebné skúmať aj samotný priebeh praktického vyučovania z pohľadu všetkých účastníkov (študentov, firiem a aj škôl). Sonda názorov absolventov na ich skúsenosť je len prvým takýmto pohľadom nad rámec štandardného merania podielu praktického vyučovania v OVP ako sa bežne uvádza v iných analytických dokumentoch⁹. Pod koreláciou medzi podielom praktického vyučovania a zamestnanosti absolventov sa skrýva celé spektrum rôznych iných faktorov, ktoré je vhodné skúmať. Zároveň, úprimnosť odpovedí a ochota

⁸ Slovné odpovede sme kodovali podľa frekvencie slovných vyjadrení a agregovali podľa obsahu. Minuloročná správa obsahuje len frekvenciu slov bez úprav, napríklad v prípade skloňovania výrazov. Aj keď sa obsahovo požiadavky výrazne nemenia v porovnaní s predchádzajúcim prieskumom (najmä prax, finančná gramotnosť, praktické zručnosti), kódovanie umožňuje lepšiu klasifikáciu odpovedí.

⁹ Graf č. 35, str. 36, [Revízia výdavkov na základné a stredné školy 2025. ÚHP, IVP.](#)

zdieľať podnety na základe osobnej skúsenosti v prieskume predstavuje veľmi cenný zdroj pre spätnú väzbu a je dôležité, aby nezostal len v rovine prezentovaných dát.

„Viac dávať pozor na žiakov počas praxe. Viac sa venovať žiakom na praxi.“
„Ukazovať im a chcieť ich naučiť.“
„Samostatnosť a viac odborných výkonov na praxi.“
„Menej zbytočnej teórie, viac ukážok v praxi.“
„Zriadiť partnerské programy, kde si firmy môžu vyberať žiakov na platenú prax alebo brigády. Umožniť študentom získať certifikáty alebo potvrdenia o absolvovaní praxe, ktoré by mohli priložiť k životopisu.“
„Viac praktickej výučby hlavne v teréne.“
„Viac praxe na škole a hlavne ísť do terénu a vidieť postupy jednotlivých prác na stavbe na vlastné oči.“
„Prepojenie teórie s praxou by veľmi pomohlo.“
„Zamerať sa na prax, v praxi veľa vecí nefunguje tak ako sme sa ich teoreticky učili.“
„Prax v zazmluvnenej ambulancii som mala slabú a neasistovala som. V práci mi to chýbalo.“
„Siete učiť viac prakticky.“
„Viac, čo sa týka kresby a práce s drevom.“
„Viac praxe s vínom. Byť v pivnici každý jeden deň aby ti malo zmysel alebo min. 3x do týždňa.“
„Určite viac manuálnych zručností, čo sa týka hlavne odboru Mechanik Počítačových sietí / elektrikár.“
„Viac by mala dávať inštalatérom inštalátorske veci robiť.“
„Viac sa učiť k voľnopredajným liečivám.“
„V praxi: Vedieť reagovať na negatívne správanie pacientov.“

Finančná gramotnosť, praktické informácie, podnikateľské zručnosti

Potreba finančnej gramotnosti nadobúda na význame v poslednom čase aj vďaka popularizácii tejto témy Národnou bankou Slovenska¹⁰. Aj keď nie je jednoznačne zrejmé, čo si pod finančnou gramotnosťou mladí ľudia predstavujú, tento pojem sa vyskytoval v prieskume ako druhá najčastejšia požiadavka na zlepšenie výučby zručností na stredných odborných školách. V odpovediach, kde bola táto požiadavka viac rozvinutá, išlo najmä o praktické zručnosti týkajúce sa financovania, investovania, daní a pod. Dá sa preto polemizovať, že pod pojmom finančná gramotnosť sa skrýva širšia požiadavka pre praktické zručnosti v oblasti odvodových a daňových povinností, bežného financovania a plánovania, ale aj porozumeniu postavenia občana v štáte s povinnosťami a legislatívnou ochranou. To potvrdzuje aj relatívne významná skupina respondentov vyjadrujúca túto potrebu, ktorú sme zlúčili pod pojem „praktické informácie“.

Takisto platí, že ďalším prienikom s potrebou lepšej pripravenosti v oblasti finančnej gramotnosti je požiadavka pre zlepšenie „podnikateľských zručností“. Podnikateľské zručnosti sa jednoznačne prekrývajú s finančnou gramotnosťou v oblasti financovania podnikateľských aktivít, tvorby podnikateľských plánov a pod. Prienik s praktickými informáciami je zas v chápaní daňových a odvodových povinností, legislatívy pri zakladaní firiem alebo živností a s tým spojených výdavkov.

Často skloňovaná odolnosť zamestnancov na trhu práce v súčasnej štruktúre ekonomiky zahŕňa aj ich vnímanie alternatívnych príležitostí na trhu práce, kde patrí aj podnikanie. Nepodceňovanie podnikateľských zručností tak nielen prispeje k lepšiemu uplatneniu a sebarealizácii mladých absolventov, ale takisto prispeje k budovaniu odolnosti pracovnej sily pri štrukturálnych zmenách v ekonomike.

Finančná gramotnosť:

„Viac praktické skúsenosti v oblasti financovania.“
„EKONOMIKA, ale nie len ako predmet že čo sú peniaze, Ale všetko o daniach, výdavkoch, úplne všetko!“
„Finančná gramotnosť (začatie podnikania, čo sa týka platenie daní a podobne).“
„Finančná gramotnosť. Rozhodne by bolo treba viac informácii ako potom nechápať ako funguje leasing.“

¹⁰ Vzdelávací program NBS s názov „5peňazi“ (5penazi.sk).

„Finančná gramotnosť, všeobecný prehľad.“

„Ako funguje reálny život v spoločnosti (peniaze).“

„Lepšie zaobchádzanie s finančnými prostriedkami, keďže vidím, že mnoho mladých nevie, ako s nimi robiť.“

„Študenti by mali byť viac oboznámení v oblasti podnikania a investovania.“

„Veci týkajúce sa finančnej gramotnosti, kritické myslenie.“

„Finančná gramotnosť, veci do života a do povolania ktoré budú chcieť vykonávať.“

Praktické informácie:

„Príprava do reálneho života, finančná gramotnosť, vybavovanie vecí.“

„Finančná gramotnosť, matematika, fungovanie verejnej správy a štátu.“

„Práca s úradným dokumentami.“

„Ako sa pohybovať a vybavovať veci na úradoch.“

„Vzdelávanie v oblasti úradných záležitostí (daňové priznanie atď).“

„Príprava na budúce povolania - zmluvy, daňové priznania.“

„Byrokratické zručnosti (dane, odvody, administratíva atď.).“

„Ako to funguje v reálnom živote (práca a podobne).“

„Učiť hospodáriť s časom a financiami a viac pripraviť do reálneho života.“

„Čo vyžadovať od zamestnanca, či prípadne ako správne podať výpoveď.“

„Administratíva v praxi (daňové priznania, výpoveď, zákonník práce).“

Podnikateľské zručnosti:

„Výhody od štátu pre zamestnancov, živnostníkov. Načo si naopak treba dávať pozor a čo sa neoplatí.“

„Vysvetlenie ako funguje podnikateľské zručnosti a ako fungujú odvody trošku podrobnejšie.“

„Ako presne sa rieši napr. živnosť (dokumenty, daňové priznanie).“

„Financovanie, vynaliezavosť schopnosť podnikat.“

„Ako urobiť daňové priznanie. Ako si založiť firmu/ živnosť a pod. Ako spravovať firmu u alebo inú spoločnosť.“

Komunikácia

Treťou najčastejšie uvádzanou oblasťou zručností, ktoré by mala škola podľa absolventov viac podporovať počas štúdia, bola komunikácia. V rozšírených odpovediach išlo o zmes komunikačných zručností (prezentačné zručnosti sú v samostatnej kategórii) v rôznych situáciách zahŕňajúce úlohu komunikácie v medziľudských vzťahoch a aj v pracovnom prostredí.

„Správna komunikácia v podnikaní ale aj samotná komunikácia v bežnom živote.“

„Socializovanie sa na verejných stretnutiach a konferenciách firiem.“

„Odborná komunikácia.“

„Komunikácia v profesionálnom priestore.“

„Vedieť priamo komunikovať a ozvať sa, keď niečo nie je správne.“

„Mali by viac skúšať ústne, aby sa žiaci nútili učiť a zvykli si na rozprávanie pred ľuďmi.“

„Komunikácia v cudzom jazyku.“

„Rešpekt, úcta, slušné chovanie.“

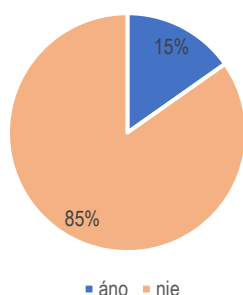
„Viac komunikácie pacient/klient sestra, vyjadrovanie sa pred pacientom/klientom.“

Duálne vzdelávanie

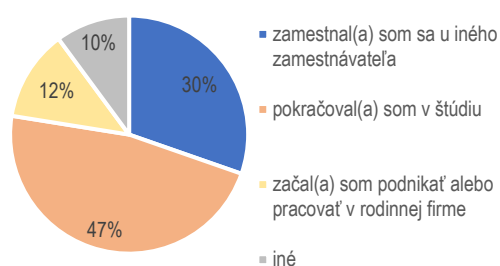
Zapojenie žiakov SOŠ do systému duálneho vzdelávania sa považuje za výhodu z dôvodu predpokladu lepšieho a rýchlejšieho uplatnenia na trhu práce. Učebnú zmluvu počas štúdia v systéme duálneho vzdelávania (SDV) malo uzatvorenú 105 respondentov (9 %). Z nich sa 15 % následne zamestnalo u zamestnávateľa, s ktorým mali uzatvorenú učebnú zmluvu (Graf 34). Rovnaký podiel absolventov mimo SDV sa zamestnal u zamestnávateľa, kde vykonával prax (nie je v grafe). Výsledky prieskumu tak neukazujú rozdiel v miere prechodu absolventov do zamestnania u zamestnávateľa, u ktorého vykonávali prax, v závislosti od zapojenia do SDV.

Najčastejším dôvodom nezamestnania sa u toho istého zamestnávateľa, a to až takmer pre polovicu absolventov, bolo pokračovanie v ďalšom štúdiu (Graf 35). Ďalších približne 30 % sa zamestnalo u iného zamestnávateľa a zhruba 12 % začalo podnikat'.

Graf 34 Zamestnal(a) si sa po ukončení štúdia u zamestnávateľa, s ktorým si mal(a) uzatvorenú učebnú zmluvu? (n = 105)

Graf 35 Ak nie, aké boli dôvody? (n = 89)

Iné, prosím, uveď.

„Nebolo pre nás miesto.“

„Vyhodil ma z firmy mesiac pred maturitou.“

„Odchod do zahraničia.“

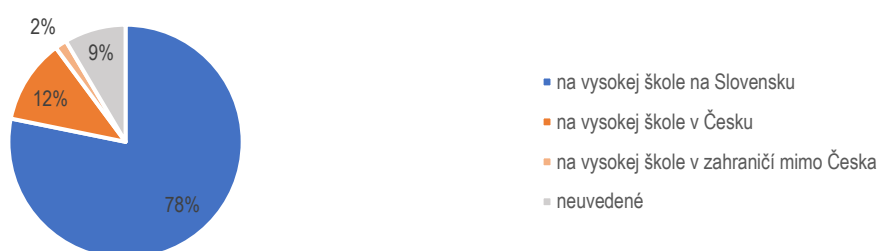
„Nemal som dostatočnú prax a skúsenosti.“

„Vyhodili nás.“

Vysokoškolské štúdium

V záverečnej časti sme sa venovali téme tzv. „úniku mozgov“, t.j. vysokého podielu vysokoškolských študentov študujúcich v zahraničí, z ktorých sa len časť vracia naspäť na Slovensko. Na vysokej škole v čase prieskumu študovalo 60 % všetkých respondentov. Prevažná väčšina študuje na slovenskej vysokej škole, v zahraničí je 14 % z nich a to najmä v Českej republike (Graf 36).

Graf 36 Štúdium na vysokej škole (n = 729)

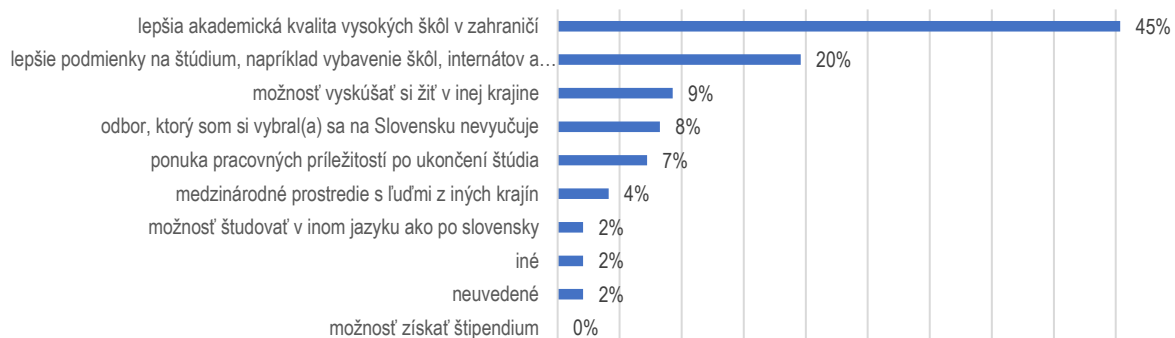
Za najdôležitejšie faktory výberu zahraničnej školy považujú respondenti lepšiu akademickú kvalitu vysokých škôl v zahraničí a tiež lepšie podmienky na štúdium (Graf 37). Takmer dve tretiny považujú za dôležité možnosť vyskúšať život v cudzej krajine a uplatnenie sa na pracovnom trhu po ukončení štúdia.

Graf 37 Aké sú tvoje dôvody pre štúdium v zahraničí? Môžeš vybrať aj viac odpovedí. (n = 97)

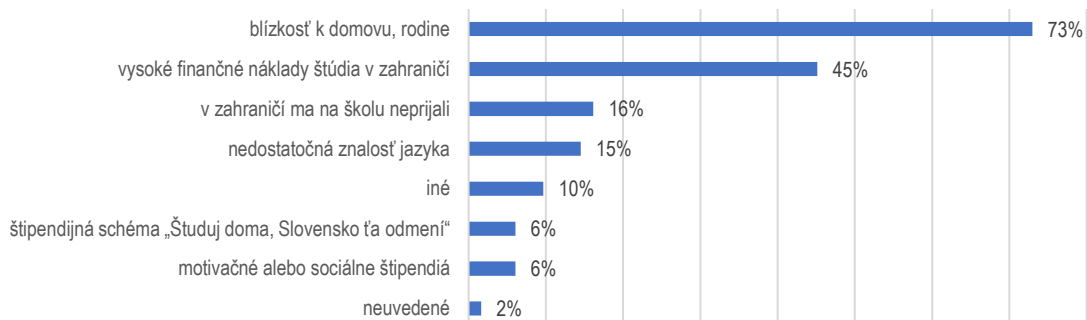
Ak by si mali respondenti vybrať len jeden najdôležitejší faktor výberu zahraničnej školy, až 45 % by volila štúdium mimo Slovenska kvôli lepšej kvalite škôl v zahraničí a 20 % kvôli lepším podmienkam štúdia (Graf 38). Až 94 % vysokoškolákov študujúcich v zahraničí by si štúdium v zahraničí vybralo znova (nie je v grafe).

Graf 38 Aké sú tvoje dôvody pre štúdium v zahraničí? Vyber už len jednu možnosť. (n = 97)

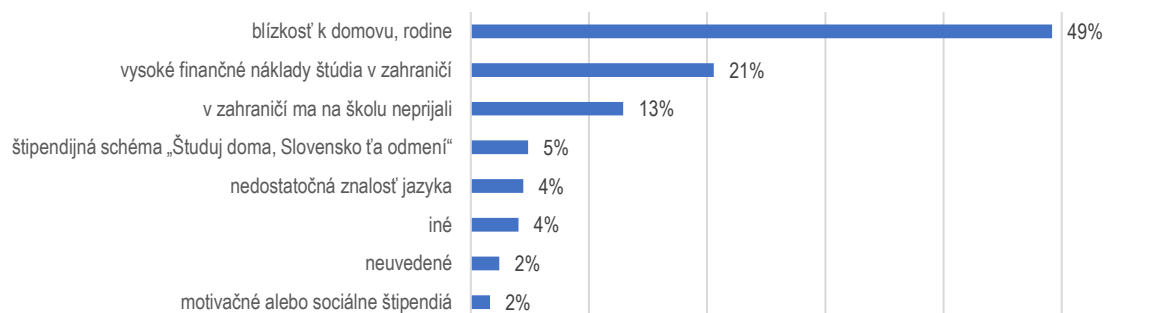
Študujúcich na slovenských vysokých školách sme sa pýtali, či uvažovali nad štúdiom v zahraničí, pričom sa 44 % z nich vyjadrilo pozitívne. Prostredníctvom viacnásobného výberu mohli títo respondenti vybrať rozhodovacie faktory, ktoré ovplyvnili ich výber v prospech slovenskej vysokej školy (Graf 39). Najčastejším dôvodom bola blízkosť k domovu a rodine. Dôležitým faktorom boli tiež vysoké náklady, ktoré sa spájajú so štúdiom v zahraničí.

Graf 39 Čo rozhodlo v prospech slovenskej vysokej školy? Môžeš vybrať aj viac možností. (n = 248)

Keď si následne mali respondenti vybrať len jeden dôvod, takmer polovica hodnotila za najdôležitejšiu blízkosť k domovu (Graf 40).

Graf 40 Čo rozhodlo v prospech slovenskej vysokej školy? Vyber už len jednu možnosť. (n = 248)

Čo rozhodlo v prospech slovenskej vysokej školy? Odpovede z možnosti „Iné“.

„Nikoho v zahraničí nepoznám.“

„Univerzita, ktorú som si vybrala ponúkala študijný odbor, ktorý ma zaujíma.“

„Jednoduchšie je byť na SK ako cestovať furt do a zo zahraničia.“

„Nestíhol som podať prihlášku.“

„Na Slovensku som našla lepšiu študijnú odbor.“

Na záver mali respondenti možnosť vyjadriť čokoľvek, čo považovali za dôležité, pričom túto možnosť využilo približne 11 % z nich. Ide o zmes pozitívnej spätnej väzby, ale aj relevantnej konštruktívnej kritiky.

Ak je niečo dôležité, čo by si nám chcel(a) dať vedieť, urob tak, prosím, tu¹¹.

„Chcela by som povedať, že to čo na strednej škole bolo vyučované malo veľký význam a malo to predpoklad do budúcnosti. Až teraz na vysokej škole vidím, že mi ti predmety a kopu učebných textov na niečo bolo a chcela by som sa moc poďakovať všetkým pani učiteľkám aj učiteľom na mojej strednej škole. To drtenie malo svoj význam, o to ľahšie sa teraz prekopáva cez štúdium ďalej 😊“

„Škola neposkytovala dostatočnú odbornú prípravu v danom odbore. Výučba bola slabá po praktickej stránke. Odborná príprava mohla byť kvalitnejšia a viac zameraná na prax. Niektoré majsterky mali prístup, ktorý študentom sťažoval učenie a motiváciu. Študenti odchádzali zo školy nepripravení na reálnu prax, pretože počas odbornej výučby chýbal individuálny prístup a dôkladné vysvetlenie pracovných postupov.“

„SOŠ sú veľmi podceňované, no na VŠ som si uvedomila, že mám viac vedomostí ako študenti z gymnázií.“

„Veľmi odporúčam pomôcť mladým ľuďom s vysvetlením do dospelého života. Trošku viac otvoriť tému s financiami, podnikaním... vysvetliť, aké papiere treba na akom úrade. Mne osobne to chýbalo a behanie po poisťovniach bol masaker bez znalostí.“

„Škola nezabezpečuje dostatočnú prípravu študentov v oblasti praktických zručností. Majstri odbornej výchovy venujú pozornosť najmä žiakom s nadaním alebo s domácim zázemím v danom odbore. Výučba prebieha podľa zastaraných metód a používané (najmä technické) náradie podľa môjho názoru nespĺňa požadované bezpečnostné normy. Škola neprejavuje záujem o študentov, ktorí jej neprinášajú osôh v podobe dobrej reputácie. Celková atmosféra a vzťahy na škole sú veľmi slabé – medzi pedagógmi aj medzi študentmi. Výrazne odporúčam kompletnú obmenu majstrov odbornej výchovy a vedenia školy.“

„Škola neposkytovala dostatočnú odbornú prípravu v danom odbore. Výučba bola slabá po praktickej stránke. Odborná príprava mohla byť kvalitnejšia a viac zameraná na prax. Niektoré majsterky mali prístup, ktorý študentom sťažoval učenie a motiváciu. Študenti odchádzali zo školy nepripravení na reálnu prax, pretože počas odbornej výučby chýbal individuálny prístup a dôkladné vysvetlenie pracovných postupov.“

¹¹ Komentáre neupravujeme, okrem gramatiky.

„Dotazníky nepomôžu deťom, reforma školstva možno áno. Systém je zastaralý a nefunkčný. Učíte deti byť dobrými zamestnancami, lenže v dnešnom svete a ekonomike, byť obyčajný radový zamestnanec nezaplatí nájom a jedlo.“

„Myslím si, že na našej škole by sa mohla viac podporovať odborná prax, pretože nám pomáha lepšie sa pripraviť na trh práce. Mali sme málo odbornej praxe. V odbore prevádzka a ekonomika dopravy je prax veľmi dôležitá, keďže zamestnávateľia vyžadujú skúsenosti. Chcela by som pochváliť aj učiteľov, ktorí nás počas štúdia trpezlivo viedli a odovzdali nám veľa užitočných vedomostí a skúseností.“

„Veľmi veľa vecí nie je jasných na strednej škole a myslím si, že ľuďom študentom bude chýbať veľmi aj tá finančná gramotnosť. Nebudem klamať, mne samému chýba aj teraz, keď už vyše pol roka pracujem. A chcelo by to viac prepájania teórie z praxou a nie len vysvetľovať čo je to dióda, rezistor, cievka atď., ale na aké reálne moderné využitia sa využívajú, niečo zaujímavé, čo by mohlo zaujať mladých.“

„Spojená škola, kde som študoval má bezkonkurenčné vybavenie a veľa mobilít Erasmus+ aj odbornú prax v Írsku 3 týždne.“

„Niektorí profesori mi ostanú v srdci do konca života.“

„Chcela by som dodať iba, aby sa učitelia správali slušne k žiakom. Aby ich podporovali a učili to čo naozaj potrebujú k danému odboru a do života. Aby ich viedli k tomu niečo dokázať v živote a nie ponížovať ich a dávať najavo, že v živote neurobia veci. Ako je povedané, škola je náš druhý domov, tak aby sme sa tu tak aj cítili. Veľa žiakov chýba v škole len vďaka chovaniu a postojom učiteľov na hodinách.“

„Je potrebné, aby vznikli firmy, ktoré sú ochotné zamestnávať/povoliť prax študentom počas SŠ. Prípadne, aby sa s nimi školy zazmluvnili. Pri príchode na VŠ a hľadani zamestnania v odbore zamestnávateľia očakávajú roky praxe, ktoré bežný absolvent nemá kde zobrať.“

„Treba dať študentom viac vedieť, že môžu po strednej odbornej škole ísť aj na zložitejšiu školu, napríklad právnickú/lekársku fakultu bez toho, aby mali napríklad gympeľ. Ak to chcú, nech si veria a nech idú. Nech sa netrápia v pokračovaní v obore, ktorý ich nebaví.“